

Існуючий тип держави в Україні не може бути ані модернізований, ані «вилікуваний» від «дитячих хворіб» становлення незалежності, оскільки історичним завданням цієї держави було «роздерибанити» спадщину СРСР та розчистити таким чином місце для побудови якісно нового суспільства нової історичної епохи. Чим дана країна успішно й займається. Отже, немає жодного смислу вести мову про яку-небудь конкретну державну політику в існуючих умовах, а потрібно задуматися над тим, як будувати своє суспільство після того, як розпадеться теперішнє.

Вирішення питання про те, яким може бути майбутнє України, потрібно починати з усвідомлення місця і ролі українського етносу в історії. Системою вищого порядку, яка визначає реалізацію потенцій українського етносу, є людська цивілізація, що знаходиться сьогодні в моменті історичного переходу від епохи економічної експансії («індустріалізації») до епохи самореалізації («пост-індустріальної»).

Метою епохи індустріалізації було створення матеріальної бази суспільства, в якому тривалість активного життя людини не залежала б від її матеріальних статків. Сьогодні не існує жодних технічних обмежень на нарощення в мінімальні строки виробничих потужностей в будь-якій галузі і в будь-якому куточку Землі до будь-яких показників. При вартості світового валового продукту в 70 трлн. дол. США середньодушовий валовий продукт сьогодні складає біля 10 тис. дол. на рік, чого цілком достатньо, щоб забезпечити максимально тривале, вільне та плідне життя будь-якому жителю Землі. Причини того, чому це ще не стало доконаним фактом, слід, очевидно, шукати в існуючій системі світового розподілу та використання матеріальних благ.

Таким чином, завдання епохи економічної експансії людством виконані у глобальному масштабі, що робить одночасно можливим перехід до нового типу існування та морально застарілими суспільні моделі, які базуються на імперативі економічної експансії, особливо ринкові. З іншого боку — споживання природних ресурсів вже перевищило здатність Землі до їхнього відновлення, а це загрожує тотальним екологічним колапсом вже в найближчому майбутньому. Відповідно, перехід людства до неекономічного типу розвитку стає не тільки основною умовою для подальшого прогресу — це єдина можливість для людської цивілізації вижити.

Зміна умов існування людства та, відповідно, парадигми його розвитку зумовлюють якісно нові суспільні ідеали, що базуються на соціально-економічних моделях вищого рівня досконалості, які повинні забезпечувати ефективне виконання базових принципів — Рівності, Свободи, Братерства — в конкретних історичних умовах для конкретних народів Землі. Жодна країна сьогодні не може цим похвалитися, тому на такі моделі формується все більш інтенсивний запит у світовому масштабі.

Країна, якій вдасться першою усунути основні антагоністичні протиріччя домінуючої сьогодні у світі моделі ринкової демократії — ресурсне, демографічне та культурно-інтелектуальне — і гармонізувати інтереси людини та Всесвіту, стане нацією-лідером майбутньої історичної епохи. В епоху економічної експансії найвище оцінювалися здатності тієї чи іншої нації до економічного розвитку, внаслідок чого безперечні конкурентні переваги отримали народи, в яких характерними національними рисами були висока продуктивність та агресивна підприємливість. Ці народи, які сьогодні виділилися в групу так званих «розвинутих» або «цивілізованих» країн, сприймаються наразі як свого роду ідеальні суспільства та взірці для всіх інших спільнот. Сучасний світ, в цілому, керується інтересами цих держав, втіленими в системі «світової безпеки» після (і на основі результатів) Другої світової війни. Українцям та їхній державі в цій системі відведена роль постачальника ресурсів для «розвинутих» країн та слухняного виконавця їхніх розпоряджень.

Однак епоха самореалізації відкидає можливість динамічного нарощення економічних показників, трактуючи його швидше як фатальний недолік, відповідно, критерієм оцінки того чи іншого суспільства стає здатність забезпечити найвищий рівень задоволеності життям громадян при мінімальних параметрах їхнього матеріального забезпечення. Це кардинально змінює загальноприйняті уявлення про рівень цивілізованості того чи іншого народу, що ламає актуальний світовий устрій. Обмеження на нарощення матеріального споживання створює конкурентні переваги для генетично малопродуктивних, але соціальних народів, з невисоким рівнем матеріальних запитів, проте щедро обдарованих у сферах нематеріальної творчості.

Однак, перехід до нового світопорядку не тільки відкриває шлях для розвитку цих народів, він протиставляє їх існуючим лідерам, 15% землян, що вважають визначення долі інших націй своїм невід'ємним правом. Якщо українці згодяться з існуючим станом речей — їм нема чого сподіватися на що-небудь почесне в цьому світі: незважаючи на те, як розвиватиметься людська цивілізація, левову частку плодів цього розвитку привласнюватимуть «цивілізовані» народи. Якщо ж українці вирішать створити краще суспільство, то тоді їм доведеться залучити на свій бік решту людства.

Таке завдання може бути реалізоване тільки тоді, коли українська національна ідея нестиме в собі позитивний потенціал для людства в цілому, і її реалізація відкриватиме шлях більшості народів Землі до достойного майбутнього. А це є можливим тільки на основі якісно нової суспільної моделі, побудованої на принципах універсального гуманізму. В інакшому випадку Україну чекає доля нацистської Німеччини. Розвиток суспільства самореалізації полягає в гармонізації людини та навколишнього середовища: природного ландшафту, інших членів суспільства, інших країн і т.п. Для реалізації цього завдання показники матеріального споживання людини потрібно не збільшувати, а навпаки — обмежити рівнем задоволення її природних потреб.

Приносити людині радість може тільки задоволення її природних потреб, і найвище відчуття задоволення від життя людина отримує тоді, коли споживає лише те, що їй дійсно потрібне. Природні людські потреби можна розділити на дві основні категорії:

— Потреби забезпечення матеріального виживання індивіда: поїсти, поспати, помитися, захиститися від впливу несприятливих погодних умов і т.п.

— Потреби забезпечення виживання раси (статеві), з яких можна виділити основну функцію народження і виховання потомства та забезпечення перспективних умов: існування національної суверенної держави, культури, «життєвого простору» у вигляді географічного ландшафту з його ресурсами і т.ін.

Абсолютизація ролі фактора матеріального споживання в індустріальному суспільстві була зумовлена тим, що матеріальний статус індивіда визначав його можливості для задоволення його статевих потреб, що не має під собою жодних природних підстав. Адже генетична якість потомства жодним чином не залежить від, скажімо, рівня заробітної плати батьків. Так само і рівень дійсної задоволеності від стосунків з протилежною статтю (якщо не йдеться про престижність чи суто кількісні параметри) дуже мало визначається «аргументами» матеріального доходу.

Розуміння даного моменту є ключовим для усвідомлення якісної різниці між класичним суспільством епохи індустріалізації та майбутнім суспільством самореалізації. Життєво необхідною умовою для виживання нації є дотримання норм моногамного шлюбу, що передбачає наявність лише одного статевого партнера протягом життя індивіда, не менш, ніж 2/3 членів суспільства. Без забезпечення цього будь-які розмови про перспективи того чи іншого етносу не вартують навіть спричинених ними коливань атмосфери, однак, виконання даного завдання в епоху самореалізації не може опиратися на обмеження прав індивіда. Примусити індивіда виконувати суспільні вимоги можна лише через пропозицію йому такої альтернативи, при якій виконання суспільно необхідних норм поєднувалося б із зростанням його власного рівня задоволення і лежало б у його індивідуальному інтересі.

Альтернативою статевій свободі може бути лише інститут дуального шлюбу, коли сімейні стосунки укладаються між найбільш природньо сумісними індивідами, т.зв. «половинками». Принцип такого шлюбу був висунутий ще в античні часи і сформульований основними світовими релігіями. Що, однак, заважало його практичній реалізації — відсутність надійних інструментів підбору партнерів, які гарантували б максимально можливий рівень сумісності між ними. На сьогодні такий інструментарій вже існує, чи, принаймні, може бути оперативно розроблений при потребі, завдяки останнім досягненням наук, особливо таких як соціоніка та генетика. При нейтралізації впливу матеріальних факторів на вибір життєвого шляху та реальній можливості створення «ідеальної сім'ї» важливість інституту шлюбу та моральних традицій в суспільстві радикально зросте.

Крім оптимізації суто сімейних стосунків, досягнення соціоніки та генетики дозволяють планомірно і свідомо оптимізувати соціальні стосунки в цілому. Це, з одного боку, дає можливість радикального збільшення рівня задоволеності кожного індивіда своїм життям (аж до відчуття «повної гармонії зі світом»), а з іншого — максимального розкриття його потенцій. При цьому творчі поривання індивіда стають максимально конгруентними інтересам суспільства.

Оптимізація соціальної моделі під потреби даного конкретного народу з його унікальними генетичними потенціями (замість «впровадження» чужоземних правил життя) дозволила б оперативнo і без особливо великих фінансових вливань збільшити рівень задоволеності життям усіх без винятку громадян, максимізувати тривалість їхнього активного життя, усунути суспільні проблеми, спричинені моральною деградацією, та забезпечити расі надійні перспективи.

Обмеження матеріального споживання громадян до природньо необхідних величин (що в суспільстві самореалізації відбуватиметься цілком натуральним способом, подібно до того, як людина з гарантованим забезпеченням з часом перестає робити запаси їжі чи одягу, до чого вона звикла в часи бідувань) та відповідне скорочення матеріально продуктивної активності до життєво необхідного мінімуму, поряд з оптимальним поєднанням та природньою самовіддачею сил кожного члена суспільства, дозволило б максимізувати творчі сили спільноти і сконцентрувати їх у стратегічних галузях, як то: медицина, високі технології, мистецтво, наука, екологічна безпека і т.п.

Це змістило б акценти суспільних моральних уявлень в бік природньої для людини системи цінностей, при якій потяг до матеріального нагромадження, як писав свого часу Дж. М. Кейнс, став би вважатися тим, чим він насправді є — різновидом психічного відхилення. Очевидно, що психічних дегенератів ніколи і ніде не бракувало, однак, при забезпеченні матеріального задоволення кожного члена суспільства на рівні його природніх потреб, дана категорія індивідів втратить будь-яке суспільне розуміння і надійно перейде в розряд маргіналів. Абсолютна більшість членів суспільства просто не розумітиме сенсу втрати «суспільного обличчя» заради зайвої пари, скажімо, босоніжок, яких і так не доведеться ніколи одягти.

Однак, даного ефекту можна домогтися тільки тоді, коли сумнівній споживчій корисності матеріального надспоживання, як основній атракції ринкового суспільства, протиставити очевидні переваги соціального вдосконалення у вигляді стабільності матеріального забезпечення, соціальних гарантій, загальної доступності освіти, медичної допомоги, професійного вдосконалення і т.п. В національному менталітеті українців стабільність і впевненість у завтрашньому дні завжди відігравали більш важливу роль, ніж можливості швидкого збагачення в умовах постійного ризику. А за умови досягнення більш-менш гарантованого задоволення природніх матеріальних потреб кожного громадянина соціальні цінності отримають безперечну перевагу. Таким чином порівняно невисокий рівень матеріального виробництва за умови раціонального розподілу та адекватного сприйняття матеріальних благ дозволив би цілком вирішити матеріальні проблеми суспільства.

Відношення до матеріальних благ як до засобу задоволення потреб нижчого гатунку, а не як самоцілі та мірила соціального статусу (що є характерним для ринкового суспільства у фазі його занепаду) дозволило б усунути основні фактори корупції. В суспільстві, в якому стандартом є моногамна сім'я, а матеріальні цінності не відіграють ніякої самодостатньої ролі, втрачається сам смисл матеріального нагромадження, особливо якщо заради цього доводиться ставити під загрозу свій суспільний авторитет. Останній стає поняттям глобальної важливості, оскільки і можливості людини, і рівень її

задоволення, і навіть її перспективи репродукції в суспільстві самореалізації напряду визначаються рівнем її соціальних стосунків.

Суспільна незацікавленість у корупції дала б можливість широкої автоматизації всіх економічних, політичних чи фінансових процесів. А це зробило б суспільство не просто більш ефективним з точки зору його продуктивних сил, але й ліквідувало б цілі галузі людської діяльності, що, з одного боку, дало б можливість радикальної економії інтелекту та праці, а з іншого — позбавило б маси людей необхідності займатися нудною і нетворчою працею. З точки зору економії суспільних ресурсів даний момент є особливо цінним для народів з низьким рівнем прояву генетичних здібностей до рутинних видів роботи (до яких належать і українці), оскільки звів би нанівець переваги високопродуктивних «сенсорних» народів, з тих, що зараз користуються іміджем «цивілізованих». Натомість, українці отримали б вирішальні конкурентні переваги в галузях неекономічного розвитку, що в майбутній історичній епосі виглядатимуть критично важливими. Слід зауважити, що українці наразі ведуть перед у розвитку тієї ж соціоніки, тоді як «цивілізовані» народи демонструють здебільшого нездатність до осмислення цієї науки.

Високий рівень досконалості соціальних стосунків уможливорює більш ефективне застосування наукових методів управління суспільством, без яких є неможливе існування сучасних цивілізованих країн, та дозволяє використати резерви зростання масштабів, такі, як, скажімо, програми розвитку суспільної інфраструктури, медичної сфери, соціального забезпечення і т.п. З точки зору ефективності використання громадського транспорту, скажімо, має безперечні переваги перед персональними автомобілями, однак, весь нюанс полягає в тому, щоб автобуси і електрички ходили регулярно і регулярно ремонтувалися.

Здатність слов'янських народів до формування спільнот вищого рівня досконалості може бути тим наріжним каменем світового лідерства, що наразі тутешніми «будівничими» рішуче відкидається. Особливої уваги в цьому сенсі заслуговує ідея автоматизації системи фінансового обігу. Окрім усього іншого така система забезпечила б найвищий з можливих рівнів прозорості та економічної справедливості, адже в основу програм її функціонування були б покладені закони, прийняті суспільними органами влади, сформованими, в свою чергу, по-справжньому вільними громадянами. І в жодному випадку, навіть при умові технічних збоїв, чесність та безсторонність комп'ютерних мереж не викликала б таких сумнівів, як моральні якості чиновників, уповноважених на операції з великими сумами матеріальних цінностей.

Дана ідея неодноразово висловлювалася багатьма експертами в Україні, навіть розробляються відповідні практичні проекти, однак, очевидно, що жодна подібна система на матиме шансу на ефективне функціонування без зміни парадигми суспільного розвитку. Як приклад можна назвати електронну систему «Рада», що, всупереч закладеним в неї інтенціям, не тільки не змогла забезпечити конституційний порядок у найвищому органі законодавчої влади, але й перетворилася на активний інструмент порушення цього порядку. Необхідно зауважити, що в «цивілізованих» країнах автоматизовані системи фінансового обігу чи оподаткування не впроваджуються

з тих самих причин. Виглядає на те, що суспільство, засноване на приватному інтересі до матеріального нагромадження, в принципі є нездатним до вирішення даного питання.

Так само і будь-які інші заходи, спрямовані на «оздоровлення» суспільства в умовах нежиттєздатної суспільної моделі, матимуть протилежний від задуманого ефект. У сфері економічного, технологічного чи наукового розвитку першорядного значення набуває світова спеціалізація праці. Як вже було сказано, сьогодні немає жодних технічних труднощів в налагодженні в будь-якому куточку Землі найсучаснішого виробництва чи науково-дослідної лабораторії. Однак, глобалізація, з одного боку, а з іншого — необхідність обмеження економічного зростання — вимагають раціоналізації розміщення продуктивних сил людства в межах планети в цілому. Виробництва тих чи інших товарів чи послуг концентруються там, де вони найбільш ефективні, а продуктивності існуючих на сьогодні світових потужностей цілком вистачає, щоб задовільнити людство в цілому всіма необхідними матеріальними благами.

Розуміння цієї нової ситуації кардинально змінює засади національної економічної політики. Якщо, скажімо, в часи капіталізму кожна країна дбала насамперед про економічну самодостатність, то сьогодні єдиною розумною політикою слід визнати концентрацію виключно на тих сферах науки чи виробництва, в яких існують національні унікальні переваги. Мало того: при об'єктивному існуванні таких переваг жодна спеціальна державна політика в економічній сфері не потрібна. Адже будь-яка провідна компанія світу, чи то в США, чи то в Китаї об'єктивно зацікавлена в тому, щоб розмістити свої виробничі потужності чи дослідні центри там, де вони можуть дати максимальний ефект.

З цієї точки зору юридична стабільність та стимуляція творчих сил народу, які може забезпечити суспільство самореалізації, відіграватимуть вирішальну роль. Соціальна ефективність суспільної моделі відображається у добросовісності ставлення до праці, дотриманні моральних норм та всебічному прояві професійних якостей. У цьому випадку суспільно корисна продуктивна діяльність стає більш привабливою, ніж заробляння грошей будь-якими методами. Такий клімат в суспільстві приваблюватиме добросовісних бізнесменів, орієнтованих на стратегічне ведення бізнесу, і одночасно відштовхуватиме ділків, що прагнуть до збагачення тіньовими методами.

При втраті матеріальними благами функції мірила соціального статусу інститут приватної власності зазнає докорінних змін. Будь-яка власність, крім того, що надає певні можливості, вимагає витрат на своє утримання. Тому володіння будь-якими засобами виробництва є економічно вигідним лише тоді, коли їхня гранична продуктивність перевищує рівень граничних витрат на них. В теорії ринкового суспільства це забезпечується реалізацією підприємницьких талантів бізнесмена-власника. В сучасній Україні — можливістю привласнення олігархічної ренти завдяки важелям політичного та тіньового впливу.

При ліквідації можливостей для «прихватизації» та олігархічної ренти внаслідок впровадження автоматизованих систем фінансового обліку привабливість приватної власності на засоби виробництва як можливості отримання нетрудових доходів радикально впаде. Відповідно знизиться її ціна та зростуть можливості для її

ефективного використання добросовісними підприємцями. У цьому випадку більш ефективним був би механізм не продажу-купівлі підприємств, а довгострокової оренди для реалізації певних виробничих програм. Всупереч твердженням ліберально орієнтованих економістів, така політика виглядала б дуже привабливою і для іноземних інвесторів (власне, тих з них, хто є дійсно іноземним та ефективним інвестором), оскільки б значно зменшувала ризики при забезпеченні цілковитої свободи господарського використання власності.

В сенсі соціальної стабільності та взаємодопомоги важливо було б підтримувати певні пропорції між максимальним та мінімальним рівнем індивідуальних доходів, що стимулювало б ментальну єдність суспільства та лояльність до нього з боку широкого загалу. При автоматизованій системі фінансового обліку це не становило б особливих труднощів. У сфері непродуктивної власності політика суспільства самореалізації спрямовується на забезпечення кожному індивіду оптимальних можливостей для розвитку шляхом більш рівномірного розподілу майна через прогресивне оподаткування житлової площі, доходів та споживання ресурсів (бензин, газ, електроенергія) і т.п. Суспільні ресурси повинні служити творчому розкриттю індивіда, а не протиставленню «еліти» «біомасі». Така політика дозволила б різко підвищити ефективність використання як наявного житлового фонду, так і енергоносіїв, і матеріальних ресурсів. Адже стрімко зростаючі витрати надмірного споживання не компенсувалися б жодним вагогим соціальним ефектом.

Одним з позитивних ефектів цього, який важко переоцінити, була б зміна суспільної орієнтації з порівняно дорогих та ресурсомістких автомобілів, як символів статусу їхнього власника, на більш дешеві і стандартизовані засоби пересування (в т.ч. — на альтернативних видах енергії). Очевидно, ще раз, що така політика є можливою тільки за умови домінування в суспільній свідомості духовних цінностей над матеріальними. В суспільстві самореалізації, де будь-який примус стосовно індивіда — фізичний, юридичний чи навіть економічний — буде визнаним неприйнятним, вирішальну роль у формуванні людини відіграватимуть її генетичні якості. Реалізація завдання формування більш досконалої людини, чому підпорядковане все існування людської цивілізації, досягає фундаментальних глибин. Вдосконалення людини, як і будь-якого іншого біологічного організму, відбувається за принципом відбору та розмноження більш досконалих індивідів та «відсікання» більш примітивних. Мірилом досконалості людини в даному випадку служить її генетична здатність до культивування суспільних норм певного рівня досконалості. Відповідно, кожен перехід від однієї суспільної формації до іншої базується на формуванні суспільства вищого рівня досконалості та «відсіканні» усіх тих, для кого норми життя в цьому суспільстві є занадто складними.

Рівень досконалості суспільних стосунків в межах кожної окремої спільноти напряму визначається двома факторами: рівнем генетичних здібностей членів цього суспільства та рівнем їхньої генетичної однорідності. Останній фактор визначає те, що називають в Україні ментальною «єдністю» («єдиномисліє» — Т. Шевченко). Населення сучасної України з точки зору і генетичної досконалості, і генетичної однорідності знаходиться за межею можливості формування цим населенням більш-менш цілісного й цивілізованого суспільства. Сама існуюча модель української держави була створена для виконання

історичного завдання матеріального, генетичного та духовного очищення українського етнічного генотипу від усіх зайвих домішок, подібно до того, як золото в руді очищається від бруду і намулу.

Суспільство самореалізації, де кожному індивіду буде надано всі можливості для прояву своїх генетичних рис, є єдиним шляхом для людства до порятунку в сучасних умовах. Однак, абсолютна свобода людини мусить бути конгруентною рівню усвідомлення нею відповідальності перед суспільством, людством та Всесвітом. Така свідома відповідальність може базуватися лише на внутрішніх генетичних якостях людини. З цього випливає суворість відбору. Так само, як переробка тонни золотої руди виправдана кількома грамами чистого золота, ті процеси, які зараз відбуваються в Україні, історично легітимізовані потребою доведення до потрібних кондицій «чистоти» генотипу українського етносу майбутнього.

Даний етнос, як уже сказано, вирішуватиме фундаментально відмінні завдання від тих, які вирішувалися суспільствами минулої історичної епохи. Тому його національні традиції формуватимуться здебільшого з самого початку і матимуть дуже мало спільного з тим, що сьогодні сприймається як невід'ємні атрибути «справжнього українця». Як це завжди було в Україні (і всюди) при подібних переходах, швидше за все, зміниться навіть національний генотип, що цілком заперечує можливості побудови суспільства на принципах націоналізму зразка 1930-х років. Етнічний генотип зароджується з необхідного мінімуму максимально досконалих індивідів, здатних до усвідомлення ідеї суспільства нової якості та ментальної єдності в реалізації цієї мети. Національне чи расове походження відіграють в цьому другорядну роль. Ключовим моментом є усвідомлення пріоритету духовно-соціальних цінностей над матеріально-індивідуалістичними.

Головним критерієм при формуванні нової української раси буде внутрішнє відчуття ідеї нового суспільства, як своєї власної та здатність підпорядкувати себе реалізації цієї ідеї. Що не заперечує переймання кращих набутків української культури, однак з новим трактуванням. З точки зору геополітичної вся територія колишнього СРСР — від Бреста до Владивостока, і від Білого моря до афганських гір — становить собою замкнуту цілісність — єдиний цивілізаційний ландшафт. Як з точки зору домінування певного генотипу, так і з позиції комплексного використання природних ресурсів (і таких позицій можна назвати безліч) — дана територія не може бути розділеною якими-небудь непрохідними бар'єрами.

Тому питання майбутньої української геополітики лежить не в площині «євроінтеграції», а у вирішенні проблеми: «коли і чи взагалі новий український етнос стане здатним до підпорядкування даного ландшафту потребі створення суспільства майбутнього?» Вирішення цього не залежить від кількісних параметрів, що визначали обличчя людства в минулу епоху, а базується виключно на якісних критеріях — здатності українців сформувати таку суспільну систему, при якій тим же росіянам буде вигідніше жити під українським проводом, ніж самостійно вирішувати свої проблеми. З цієї точки зору, геополітичне майбутнє українського етносу цілком залежить від того, наскільки ефективно і швидко він буде здатним виявити свої унікальні генетичні здібності в сфері

соціотворення.

В даному дописі була здійснена спроба сформулювати основні напрями можливого розвитку українського етносу в майбутньому. Чи скористаються українці своїм історичним шансом, а чи розчиняться, як багато інших народів у подібних ситуаціях, в історичних нетрях — залежить в даному випадку виключно від них. Одне ясно: існуюча модель українського суспільства, створена неукраїнцями, не для українців, і неукраїнцями керована, жодної перспективи, крім тотального занепаду і розпаду, не має, і не може мати.

Олександр Бобик, політеконом, м. Чикаго (США). Автор рукопису монографії «Політекономія наступного покоління» ([Кавказцентр](#)).